

En artikel fra [KRITISK DEBAT](#)

Der er brug for "Real-økonomisk analyse" i stedet for "Markedsfundamentalisme"

Skrevet af: **Jesper Jespersen** | Offentliggjort: 15. juni 2011

Debatindlæg om 2020 planerne

Hvorfor ikke erkende det først som sidst, at der blandt økonomer - navnlig makroøkonomer - er en udtalt videnskabelig uenighed om, hvorledes den økonomiske virkelighed bedst forstås og analyseres.

Striden står mellem real-økonomeerne og markedsfundamentalisterne. Den danske debat er domineret af markedsfundamentalisterne. De kendes ved at benytte sig af den generelle ligevægtsmodel, DREAM-modellen, ved rådgivning om den økonomiske politik.

Hvad er så en generel ligevægtsmodel? Det er et stærkt idealiseret billede af, hvorledes en markedsøkonomi kunne fungere. Vil man have indsigt i, hvorledes en sådan model er opbygget, kan det være naturligt at tage fat i den grundbog i Makroøkonomi, der benyttes på stort set alle universiteter, der har accepteret den neoklassiske dominans. Bogen er skrevet af den tidligere formand for George W. Bush's økonomiske råd Gregory Mankiw, professor ved Harvard University.

Lærebogen tager udgangspunkt i ét marked for produktion og salg af pizza'er. En overskuelig problemstilling, hvor udbud og efterspørgsel bestemmes af virksomhedernes omkostninger og forbrugernes hang til pizza (set i lyset af deres perfekte viden om priser på al anden fast food og indkomst i dag og i fremtiden). Ikke overraskende når professor Mankiw den analytiske konklusion, at hvis bare der er tilstrækkelig med konkurrence blandt pizza-producenterne på 'markedet', og forbrugerne kender priser og kvalitet på de forskellige pizzaer, og - nok så vigtigt - at prisen på disse pizza'er er tilstrækkeligt fleksibel, så skal der nok indtræde en ligevægt på markedet for pizza'er. En ligevægt, hvor producenterne tjener en normalprofit, og hvor forbrugerne får pizza'er i den mængde og kvalitet, som de ønsker. Denne ikke særligt avancerede markedsanalyse gengives på side 8 i den makroøkonomiske lærebog i form af et udbuds-/efterspørgselsdiagram med to rette linjer, der krydser hinanden. I dette kryds findes ligevægtsprisen. Hvis blot prisen er tilstrækkelig fleksibel, så vil markedsligevægten blive realiseret, og alle er glade: producenterne har fået udsolgt og opnået en normalprofit. Forbrugerne er blevet mætte til en pris, de kan betale (måske ikke alle, det diskuteres dog ikke, da fordelingsproblematikken ikke er omfattet af ligevægtsanalysen).

Så langt så godt. Og det er en på mange måder udmærket beskrivelse af det lokale

pizzamarkedets funktion; men her standser Mankiw ikke. Hvorfor skulle denne simple udbuds-/efterspørgsmodel ikke også kunne bruges til at forklare udviklingen på arbejdsmarkedet? For som han skriver (i min oversættelse), 'disse ligevægtsmodeller beskriver måske ikke hele den økonomiske udvikling på ethvert tidspunkt; men markedsligevægten udgør et gravitationscenter, som det markedøkonomiske system bevæger sig imod. Derfor synes de fleste økonomer, at fuld pris- (og løn)flexibilitet er en nyttig forudsætning, når den mere langsigtede økonomiske udvikling skal studeres'.

På denne baggrund har de neoklassiske økonomer (markedsfundamentalisterne) udviklet deres generelle ligevægtsteori og bygget deres DREAM-model, hvori den makroøkonomiske udvikling bliver beskrevet i en optik af 'perfekte' pizza-markeder, hvor bl.a. arbejdsmarkedet antages at være i permanent ligevægt. Her skaber et øget udbud af arbejdskraft sin egen efterspørgsel, hvorved fuld beskæftigelse er sikret.

Det er denne økonomisk ligevægtsteori, der ligger til grund for den model, som Finansministeriet og 'vismændene' så flittigt benytter sig af. Det er derfor heller ikke overraskende, at de når til stort set de samme konklusioner vedrørende dansk økonomi.

DREAM-modellen bygger desværre på mildt sagt urealistiske forudsætninger om, hvorledes det samfundsøkonomiske system fungerer i virkeligheden. I modellen antages det, at dansk økonomi befinder sig i en permanent ligevægt uanset, at de dominerende institutioner: arbejdsmarked, finanssektoren, transnationale selskaber, energiforsyning, offentlig sektor etc. ikke tilnærmelsesvist minder om et pizza-marked.

Er DREAM-økonomerne specielt blå? Næppe, men deres model er det til gengæld. Skal de være loyale over for deres modelberegninger vil de per definition understøtte markedsorienterede politiske synspunkter.

Det er her 'vismændene' svigter ved så ensidigt at benytte sig af DREAM-modellen. Nuanceres konklusionerne slet ikke må den kritiske læser spørge. Jo, 'vismændene' diskuterer hen mod slutningen, om tilpasningen til fuld beskæftigelse tager lidt længere tid end først antaget. Men de diskuterer ikke, om det overhovedet er realistisk at benytte en generel ligevægtsmodel.

Derfor er kravet om mere realisme ikke kun i vismandsinstitutionen (der består af 4 neoklassiske økonomer), men også i økonomiuddannelsen (alternativer til Mankiw's lærebog efterlyses) og i den samfundsøkonomiske debat (mere fokus på virkeligheden) fuldt berettiget.

